

Τράπεζα Θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_14852

2480
ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 10)

I. Η αξιολογία ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- α.τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β.τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ.τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας

Σωστή απάντηση: γ.

II.Η κατηγορική προσταγή:

- α.επιβάλλει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος
- β.είναι ο σκοπός των πράξεών μας κατά τον ωφελιμισμό
- γ.μας επιτρέπει, αν την ακολουθήσουμε, να πετύχουμε το σωστό μέτρο στη ζωή μας
- δ.θεωρεί τα θετικά ανθρώπινα συναισθήματα υπεράνω του ορθού λόγου

Σωστή απάντηση: α.

III.Η έννοια της «αυτοαναφορικότητας» στην τέχνη:

- α.διαμορφώθηκε σε αισθητικό ιδεώδες στην κλασική εποχή
- β. σχετίζεται με τον ρομαντισμό και την απόδοση του πάθους
- γ.είναι γνώρισμα της μοντέρνας τέχνης

Σωστή απάντηση: γ.

IV.Κατά τους ορθολογιστές φιλοσόφους η γνώση μας για τον κόσμο:

- α.προέρχεται κυρίως από τον ορθό λόγο
- β.είναι απολύτως ανέφικτη
- γ.προέρχεται κυρίως ή αποκλειστικά από τις αισθήσεις

Σωστή απάντηση: α.

V.Στον συλλογισμό «τα ψάρια δεν είναι θηλαστικά, τα δελφίνια είναι θηλαστικά, άρα τα δελφίνια δεν είναι ψάρια» ο «μέσος όρος» είναι:

α.τα ψάρια

β.τα δελφίνια
γ.τα θηλαστικά

Σωστή απάντηση: γ.

1β.Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: σκεπτικισμός, μονισμός, εμπειρισμός.

(μονάδες 15)

Σκεπτικισμός = μια θεωρία την οποία έχουν αναπτύξει ορισμένοι φιλόσοφοι (σκεπτικιστές ή σκεπτικοί). Η θεωρία αυτή βασίζεται στην αμφιβολία για το αν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι γνωρίζουμε πραγματικά πώς είναι ο κόσμος που μας περιβάλλει και ότι δεν παρασυρόμαστε να σχηματίσουμε κάποια ψευδή αντίληψη γι' αυτόν από το πώς μας φαίνεται να είναι. Δηλαδή δεν υπάρχουν ασφαλή κριτήρια για να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις μας θα πρέπει να εμπιστευόμαστε.

Μονισμός = φιλοσοφική θεωρία που δέχεται ότι υπάρχει μία και μόνη ουσία στο σύμπαν. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η θεωρία του Σπινόζα για την ουσία, που την ταυτίζει με το Θεό ή τη φύση, και η θεωρία του Χέγκελ για την απόλυτη ιδέα. Γενικά, μονιστική είναι κάθε θεωρία που υποστηρίζει την ύπαρξη μίας και μοναδικής αρχής ή υπόστασης, είτε αυτή είναι υλική (υλισμός) είτε πνευματική (ιδεαλισμός).

Εμπειρισμός = γνωσιολογική θεωρία σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει ουσιώδης α priori γνώση του κόσμου. Όλη η γνώση μας για την πραγματικότητα προέρχεται από την εμπειρία και παρέχεται μέσω των αισθήσεων.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Ο ηθικός σχετικισμός υποστηρίζει ότι δεν μπορούν να υπάρξουν αξίες και αρχές που να ισχύουν καθολικά, ανεξάρτητα από την εποχή και τον τόπο εφαρμογής τους. Να αντικρούσετε αυτήν την άποψη με τρόπο πειστικό.

(μονάδες 12)

Σύμφωνα με τον ηθικό σχετικισμό, δεν μπορούν να υπάρξουν αξίες και αρχές που να ισχύουν καθολικά, ανεξάρτητα από την εποχή και τον τόπο εφαρμογής τους. Οι βασικές δηλ. ηθικές πεποιθήσεις διαφέρουν ανά τους αιώνες και ανάλογα με την κοινωνία ή την πολιτισμική και θρησκευτική κοινότητα στην οποία ανήκει κανείς. Την παραπάνω θέση, όμως, μπορούμε να την αντιτάξουμε αν σκεφτούμε ότι οι ηθικές αντιλήψεις ανά εποχή δεν αποκλίνουν τόσο ριζικά όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Ακόμα δηλαδή και σε περιπτώσεις που νομίζουμε ότι δεν μπορούμε να βρούμε καμία κοινή σύλληψη, για παράδειγμα του αγαθού και του ηθικά ορθού, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι και οι αντιτιθέμενες πεποιθήσεις υπόκεινται σε ανάλογες αρχές που αποσκοπούν στην ωφέλεια του συνόλου, ενώ παντού γίνονται σεβαστά ορισμένα αιτήματα εντιμότητας ή δίκαιης οργάνωσης της κοινωνίας, παρά τις επιμέρους διαφορές. Μπορεί, λοιπόν, στις

διάφορες εποχές και κοινωνίες να παρατηρούμε μια μεγάλη ποικιλία ηθικών θεωρήσεων, ωστόσο σε όλες αυτές υπάρχει ένα βαθύτερο, κοινό αξιακό υπόβαθρο.

2β. Ποιες αδυναμίες για την αστική φιλελεύθερη δημοκρατία υποδηλώνει η αναφορά του Μαρξ «από τον καθένα ανάλογα με τις ικανότητές του, στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του»;

(μονάδες 13)

Ο Μαρξ οραματιζόταν μια ειρηνική, αταξική κοινωνία χωρίς κράτος, όπου η δικαιοσύνη θα πραγματώνεται με την εφαρμογή της αρχής «από τον καθένα ανάλογα με τις ικανότητές του, στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του». Στην εποχή μας, θεωρητικοί του μαρξισμού πιστεύουν πως το όραμα αυτό του Μαρξ μπορεί και πρέπει να επιδιωχθεί σε σημαντικό βαθμό μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ωστόσο, η φιλελεύθερη δημοκρατία παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες που καθιστούν αδύνατη την εφαρμογή της αρχής του Μαρξ. Η δυσκολία του περιορισμού μορφών ανισότητας και του ατομικισμού, η αδυναμία αποτελεσματικής διασφάλισης των δικαιωμάτων όλων των πολιτών και η ανεπαρκής αντίσταση στη δημαγωγία κάποιων πολιτικών ηγετών είναι μερικές από τις αδυναμίες που παρουσιάζει η φιλελεύθερη δημοκρατία.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου